

Sygnatura akt VIII C 1589/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 listopada 2018 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi - Widzewa w Łodzi VIII Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący S.S.R. Małgorzata Sosińska-Halbina

Protokolant Przemysław Staszczuk

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2018 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w B.

przeciwko A. R.

o zapłatę

na skutek zarzutów pozwanej od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym

1. uchyła w całości nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany w dniu 15 maja 2018 roku przez Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzew w Łodzi, w sprawie o sygnaturze akt VIII Nc 4792/18, i oddała powództwo;
2. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 3.842 zł (trzy tysiące osiemset czterdzieści dwa złote) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt VIII C 1589/18

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 19 kwietnia 2018 roku powód (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B., reprezentowany przez pełnomocnika będącego radcą prawnym, wystąpił przeciwko pozwanej A. R. powództwo o zapłatę kwoty 16.831,94 zł wraz z umownymi odsetkami w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP w stosunku rocznym od dnia 7 kwietnia 2018 roku do dnia zapłaty oraz wniósł o zasądzenie zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu powód podniósł, że pozwana poprzez podpisanie weksła z dnia 6 listopada 2015 roku zobowiązała się do zapłaty w dniu 6 kwietnia 2018 roku kwoty 16.831,94 zł. Wezwana do wykupu weksła pozwana nie dokonała żadnej spłaty.

(pozew 4-5 v)

W dniu 15 maja 2018 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi wydał przeciwko pozwanej nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym (VIII Nc 4792/18), którym zasądził dochodzoną w sprawie kwotę wraz z kosztami procesu.

(nakaz zapłaty k. 13)

Od powyższego nakazu zarzuty wywiodła pozwana, reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika, zaskarżając go w całości i wnosząc o uchylenie nakazu zapłaty i oddalenie powództwa w całości kwestionując żądanie pozwu co do zasady i wysokości. Pozwana wyjaśniła, iż spłaciła swoje zobowiązanie a umowa pożyczki zawiera w

sobie niedozwolone klauzule umowne zastrzegające na rzecz powoda opłaty nienależne i rażąco wygórowane, w szczególności opłaty przygotowawcze, wynagrodzenie umowne oraz koszty ubezpieczenia.

Pozwana wniosła nadto o zwrot kosztów procesu według norm przepisanych.

(sprzeciw k. 23-25)

W odpowiedzi na zarzuty powód wskazał, że w umowie pożyczki pozwana zobowiązana była do zapłaty na rzecz pożyczkodawcy kwoty 45.864,00 zł, na którą składa się kwota udzielonej pożyczki – 42.716 zł oraz kwota wynagrodzenia umownego w wysokości 3.148,00 zł. Kwota miała zostać spłacona w 36 ratach po 1.274 zł, do 7 dnia każdego miesiąca począwszy od grudnia 2015 roku. Pożyczkodawca dokonał potrącenia z kwoty udzielonej pożyczki kosztu ubezpieczenia i opłaty przygotowawczej, wobec czego została przelana pożyczkobiorcy kwota 20.000 zł. Ponieważ pozwana zalegała z zapłatą rat wymagalnych w dniach 7 stycznia 2018 roku i 7 lutego 2018 roku powodowa spółka pismem z dnia 7 lutego 2018 roku wezwała pozwaną do zapłaty pod rygorem wypowiedzenia umowy pożyczki. Wobec bezskuteczności przedmiotowego wezwania, pismem z dnia 7 marca 2018 roku wypowiedziano umowę, stawiając pozostałą do spłaty należność w stan natychmiastowej wymagalności.

(odpowiedź na zarzuty k. 56-59)

W toku dalszego postępowania strony podtrzymały swoje stanowisko w sprawie.

(pisma procesowe pełnom. pozwanej k. 88-92 i k. 118-118 v, protokół rozprawy 122)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana A. R. zawarła w dniu 5 listopada 2015 roku z powodem umowę pożyczki gotówkowej nr (...) - (...). W umowie wskazano, udzielona pożyczka to kwota 42.716,00 zł, przy czym całkowita kwota pożyczki, która została przelana pożyczkobiorcy to 20.000,00 zł. Przyznaną kwotę wraz z kosztem ubezpieczenia w wysokości 20.153,00 zł, opłatą przygotowawczą

– 2.563,00 zł oraz wynagrodzeniem umownym – 3.148,00 zł (całkowity koszt pożyczki to 25.864,00 zł), pozwana zobowiązała się spłacić w 36 ratach miesięcznych po 1.274,00 zł każda, wymagalnych w terminie do 7 dnia każdego miesiąca począwszy od grudnia 2015 roku.

Zabezpieczeniem spłaty pożyczki był wystawiony weksel in blanco.

(umowa pożyczki k. 60-67, kalendarz spłat k. 68, deklaracja wekslowa k. 69)

Zaciągniętą pożyczkę pozwana spłacała do dnia 5 stycznia 2018 roku dokonując wpłat w łącznej wysokości 31.920 zł. Ostatnich wpłat pozwana dokonała w dniu 5 stycznia 2018 roku w wysokości 1.280 zł.

(karta klienta potwierdzająca dokonane wpusty k. 70-71, potwierdzenia wpłat pozwanej k. 28-45, okoliczności bezsporne)

W dniu 7 lutego 2018 roku skierowano do pozwanej ostateczne wezwanie do zapłaty pod rygorem wypowiedzenia umowy pożyczki. W piśmie wskazano, że pozwana zalega z płatnością rat wymagalnych w dniach 7 stycznia 2018 roku i 7 lutego 2018 roku w łącznej wysokości 2.478,00 zł.

(ostateczne wezwanie do zapłaty k. 72 wraz z dowodem nadania k. 73-74, wydruk ze strony internetowej operatora pocztowego k. 75-76,

W dniu 7 marca 2018 roku powód skierował do pozwanej oświadczenie o wypowiedzeniu umowy pożyczki wraz z wezwaniem do wykupu weksla, który jak poinformowała strona powodowa został wypełniony.

(wypowiedzenie umowy pożyczki k. 77 wraz z dowodem nadania k. 78-82, wydruk ze strony internetowej operatora pocztowego k. 81-82, weksel k. 6)

Ze sporządzonej przez powoda karty klienta (pозwanej) wynika, że na dzień 7 stycznia 2018 roku pozwana dokonała wpłat w łącznej wysokości 31.290 zł, przy czym ostatnich dwóch spłat w łącznej wysokości 1.280 zł dokonała w dniu 5 stycznia 2018 roku.

(karta klienta k. 70-71)

Na oznaczony w umowie koszt ubezpieczenia (20.153,00 zł) złożyły się: składka za ubezpieczenie odprowadzona przez powoda do ubezpieczyciela w kwocie 1.205,31 zł oraz wynagrodzenie ubezpieczającego (powoda) w wysokości 16.122,40 zł oraz udział powoda w zysku 2.825,29 zł. Ochrona ubezpieczeniowa była świadczona przez (...) Towarzystwo (...) na (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w W..

(pismo ubezpieczyciela wraz z umową grupowego ubezpieczenia k. 101-113 v)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie znajdujących się w aktach sprawy dowodów z dokumentów, których prawdziwość i rzetelność sporządzenia nie budziła wątpliwości, nie była również kwestionowana przez strony procesu.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo, jako niezasadne, podlega oddaleniu w całości.

W przedmiotowej sprawie niesporne były twierdzenia faktyczne powoda o tym, że łączyła go z pozwaną umowa pożyczki gotówkowej nr (...) - (...). Udzielona pożyczka została określona na kwotę 42.716,00 zł, przy czym całkowita kwota pożyczki, która została przelana pożyczkobiorcy to 20.000,00 zł. Przyznaną kwotę wraz z kosztem ubezpieczenia w wysokości 20.153,00 zł, opłatą przygotowawczą – 2.563,00 zł oraz wynagrodzeniem umownym – 3.148,00 zł (całkowity koszt pożyczki to 25.864,00 zł), pozwana zobowiązała się spłacić w 36 ratach miesięcznych po 1.274,00 zł każda, wymagalnych w terminie do 7 dnia każdego miesiąca począwszy od grudnia 2015 roku.

Powód na potwierdzenie łączącego go z pozwaną stosunku zobowiązaniowego przedłożył umowę podpisaną przez pozwaną wraz z harmonogramem spłat, których prawdziwość nie została przez pozwaną podważona, w konsekwencji Sąd uznał, że powód wykazał swoje roszczenie co do zasady. W oparciu o dowody przedstawione przez powoda – karta klienta (k 70) oraz przedłożone przez pozwaną dowody wpłaty (k. 28-45) Sąd przyjął ponadto, iż na poczet zadłużenia pozwana dokonała wpłat w łącznej kwocie 31.290 zł.

Wątpliwości nie budziło ponadto, że strona powodowa jest przedsiębiorcą zajmującym się prowadzeniem działalności gospodarczej m.in. w zakresie udzielania pożyczek gotówkowych, a strona pozwana, jako osoba fizyczna jest konsumentem. Dlatego też należało ustalić, czy postanowienia umowy z dnia 5 listopada 2015 roku były dla jej stron wiążące. Sąd bowiem może, a nawet powinien dokonywać oceny postanowień zawartych umów, a także postanowień samych wzorców umów,

co do ich zgodności z prawem. Ocena ta może zostać dokonana również in concreto w toczącym się między przedsiębiorcą, a konsumentem sporze, którego przedmiotem są skutki prawne określone postanowieniami umowy. Umowy konsumenckie podlegają bowiem ocenie w świetle klauzuli generalnej

z art. 385¹ §1 k.c. z wyłączeniem jedynie jednoznacznie sformułowanych postanowień określających główne świadczenia stron oraz tych postanowień, na których treść konsument miał rzeczywisty wpływ, co musi zostać wykazane przez proferenta (por. m.in. wyrok SA w Warszawie z dnia 15 czerwca 2007 roku, VI Ca 228/07, LEX).

Strona powodowa w pozwie domagała się zasądzenia od pozwanej kwoty 16.831,94 zł wraz z umownymi odsetkami z tytułu umowy pożyczki gotówkowej. Godzi się przypomnieć, że na oznaczoną w umowie całkowitą kwotę do zapłaty

(42.716,00 zł) składały się: kwota wypłacona pozwanej – 20.000 zł, koszt ubezpieczenia – 20.153,00 zł, opłata przygotowawcza – 2.563,00 zł oraz wynagrodzenie umowne – 3.148 zł.

Pierwsze co budzi wątpliwości na gruncie umowy stron to możliwość obciążenia pozwanej kosztami ubezpieczenia w kwocie 20.153,00 zł. Należność ta wynosiła ponad 100% (!!!) kwoty udzielonej pożyczki. Biorąc pod uwagę okoliczności objęcia pozwanej tą umową: w istocie obowiązkowe jej zawarcie przy umowie pożyczki, brak ekonomicznego uzasadnienia objęcia pozwanej tym ubezpieczeniem oraz wysokość pobranej składki należy uznać, iż zawarcie tej umowy w rzeczywistości służyło obejściu przepisów o odsetkach maksymalnych. Kwestionowane przez pozwaną postanowienia nakładały bowiem na nią obowiązek spełnienia rażąco wysokiego świadczenia, nie służącego w rzeczywistości tym celom, jakie wskazywała druga strona umowy. Wysokość składki, zwłaszcza w stosunku do wysokości pożyczki, okresu obowiązywania umowy i wysokości ewentualnego świadczenia ubezpieczyciela, a także ponoszonego przez niego ryzyka, świadczy również o pozorności zawartej umowy. W doktrynie podkreśla się, że umowa ubezpieczenia jest często wykorzystywana w praktyce przez podmioty udzielające osobom fizycznym pożyczek lub kredytów w sposób zarobkowy, jako dodatkowe narzędzie czerpania zysków w zawartej umowie. Z reguły umowę ubezpieczenia zawiera kredytodawca na rzecz grupy konsumentów (tzw. ubezpieczenie grupowe). Koszty składki ubezpieczeniowej – niejednokrotnie jak w niniejszym przypadku bardzo wysokie – ponosi zawsze konsument, a są one pobierane przez kredytodawcę. Jednakże kwoty zapłacone przez konsumenta tytułem składki ubezpieczeniowej – na podstawie wewnętrznego stosunku z ubezpieczycielem – w znaczącej części (nawet ponad 90%) wracają do kredytodawcy. W praktyce nie zdarza się przy tym, albo zdarza sporadycznie, aby konsument korzystał ze świadczenia z tytułu ubezpieczenia w razie zajścia przewidzianego w nim wypadku.

Taka też sytuacja miała miejsce na gruncie niniejszej sprawy, z pisma ubezpieczyciela (k. 101) wynika niespornie, że z kwoty 20.153,00 zł, z tytułu składki za ubezpieczenie powód odprowadził do ubezpieczyciela wyłącznie kwotę 1.205,31 zł, a więc niespełna 6 % z kwoty obciążającej pozwaną. Pozostała część, stanowiła jak wskazał ubezpieczyciel, wynagrodzenie i udziału w zysku powoda. Oczywistym pozostaje przy tym, iż pozwana nie miała żadnej wiedzy w zakresie tego, iż z ponoszonych przez nią kosztów ubezpieczenia, aż 94 % ich wysokości w rzeczywistości trafia na konto powoda, jako w istocie dodatkowe wynagrodzenie związane z przedmiotową umową pożyczki. Niespornie również powód winien wykazać (art. 6 k.c., art. 232 k.p.c.), że w związku z zawartą z pozwaną umową dokonał określonych czynności na rzecz ubezpieczyciela, a nadto ich wartość, której to powinności jednak nie sprostał. W ocenie Sądu postanowienia przedmiotowej umowy, w której zastrzeżono składkę za ubezpieczenie, w zakresie ponad kwotę 1.205, 31 zł, odpowiadającą realnej wartości składki należnej ubezpieczycielowi, uznać należy za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego w rozumieniu

art. 58 § 2 k.c., art. 353¹ k.c. i art. 5 k.c., stanowiące obejście przepisu art. 359 § 2¹ k.c. o odsetkach maksymalnych, a także za stanowiące niedozwolone klauzule umowne w myśl art. 385¹ § 1 k.c. W myśl bowiem tego ostatniego przepisu, postanowienia umowy zawartej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne).

Odnosząc się natomiast do opłaty przygotowawczej Sąd uznał, iż postanowienia umowne ją przewidujące stanowią niedozwolone klauzule umowne w myśl art. 385¹ § 1 k.c., a ponadto powód nie wykazał

(art. 6 k.c., art. 232 k.p.c.), aby czynności związane z przygotowaniem umowy pożyczki pociągały za sobą wydatek rzędu 2.563,00 zł (ponad 12 % wartości kapitału pożyczki). Skoro opłata przygotowawcza była pobierana za czynności faktyczne związane z rozpatrzeniem wniosku, przygotowaniem oraz zawarciem umowy i udzieleniem pożyczki, należało w sprawie udowodnić, fakt dokonania tych czynności oraz ich koszt. Pamiętać należy, że działalność powoda skupia

się w dużej mierze na udzielaniu pożyczek krótkoterminowych, które nie posiadają dobrej historii kredytowej, co uniemożliwia im uzyskanie kredytów w instytucjach bankowych. Firmy, jak powodowa, często reklamują się tym, iż nie sprawdzają swoich klientów w BIK, nie wymagają zaświadczenia o zarobkach, a pożyczek udzielają wyłącznie na podstawie przedłożonego dowodu osobistego, bądź też złożonego na stronie internetowej oświadczenia o sytuacji

majątkowej. Oczywiście powyższe nie wyklucza, iż powód podjął się działań zmierzających do weryfikacji sytuacji finansowej pozwanej, rzecz jednak w tym, że nie zostały one w sprawie wykazane. W świetle zasad doświadczenia życiowego trudno także przyjąć, aby samo przygotowanie dla pozwanej umowy pożyczki wymagało poniesienia kosztów w kwocie 2.563,00 zł, zwłaszcza, jeśli uwzględni się okoliczność, że przedłożona do akt umowa ma charakter szablonowy, a jedynymi zmiennymi w umowie są w istocie kwota udzielanej pożyczki i okres zobowiązania. Oczywiście jest także, iż to powoda obciążała powinność wykazania poniesienia tych kosztów.

Mając powyższe na uwadze Sąd uznał, iż pozwana była zobowiązana do zapłaty na rzecz pożyczkodawcy wyłącznie kwoty wypłaconej jej pożyczki (20.000 zł), wynagrodzenia umownego (3.148,00 zł) oraz składki za ubezpieczenie (1.205,31 zł). W sprawie wykazano, zaś że na poczet przedmiotowej umowy pozwana wpłaciła łącznie kwotę 31.290 zł, a więc znacznie przewyższającą jej zadłużenie, co daje podstawę do wniosku, że w całości uregulowała ona swoje zobowiązanie względem powoda.

Mając powyższe na uwadze, Sąd na podstawie art. 496 k.p.c. wydał wyrok, w którym uchylił w całości nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym przez Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi w dniu 15 maja 2018 roku w sprawie o sygn. akt VIII Nc 4792/18 i oddalił powództwo.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. regulującego zasadę odpowiedzialności stron za wynik procesu. Strona pozwana wygrała proces w całości, a zatem należy się jej od powoda zwrot kosztów procesu w łącznej wysokości 3.842 zł, na którą złożyły się: opłata od zarzutów – 225 zł, koszty zastępstwa procesowego w stawce minimalnej 3.600 zł (§ 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za radców prawnych, Dz.U. 2016, poz. 1667 ze zm.) oraz opłata skarbową od udzielonego pełnomocnictwa – 17 zł.

Z powyższych względów orzeczono, jak w sentencji.